

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členov senátu JUDr. Aleny Adamcovej a Mgr. Petra Melichera, v právnej veci navrhovateľa: **J. G.**, proti odporkyni **Sociálnej poisťovni, ústrediu so sídlom v Bratislave**, Ul. 29. augusta č. 8, **o starobný dôchodok**, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. mája 2009, č. k. 5Sd/114/2007-52, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 26. mája 2009, č. k. 5Sd/114/2007-52 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutia odporkyne č. X. zo dňa 3. septembra 2007, č. X. zo dňa 26. novembra 2007, č. X. zo dňa 5. decembra 2007 a č. X. zo dňa 12. augusta 2008 **z r u š u j e** a vec vracia odporkyni na ďalšie konanie.

Účastníkom konania náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom krajský súd podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej v texte rozsudku len „O.s.p.“) potvrdil rozhodnutia odporkyne č. X. z 3. septembra 2007 v spojení so zmenovým rozhodnutiami č. X. z 26. novembra 2007, 5. decembra 2007 a 12. augusta 2008, ktorými navrhovateľovi vznikol nárok na starobný dôchodok od 4. mája 2004 v sume 9.307 Sk mesačne a ktorý sa mu dňom 4. mája 2004 nevypláca a nárok naň podľa § 55 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení zaniká z dôvodu, že suma vyplácaného invalidného dôchodku vo výške 9.588 Sk mesačne bola ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok vyššia ako suma starobného dôchodku. Zároveň krajský súd nepriznal navrhovateľovi náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal z administratívneho spisu za preukázané, že navrhovateľov starobný dôchodok, ktorý by mu patril k 4. máju 2004, je nižší ako invalidný dôchodok, ktorý mu bol vyplácaný k 4. máju 2005, pričom jeho starobný dôchodok bol vymeraný z I.AA pracovnej kategórie a bol vypočítaný z priemerného mesačného zárobku za roky 1984, 1985, 1981, 1982, 1983, ktorý bol pred úpravou 6.069 Sk a po úprave 3.674 Sk a že mu započítal celkovú dobu zamestnania 39 rokov, pričom pre výpočet dôchodku bolo rozhodných 36 rokov, z toho 15 rokov v III. pracovnej kategórii, 3 roky v I. pracovnej kategórii a 18 rokov v I.AA pracovnej kategórii a že dôchodok ku dňu vzniku nároku bol 92% upraveného priemerného mesačného zárobku, t.j. 3.381 Sk a následne valorizovaný v súlade so zákonnými ustanoveniami na sumu 8.442 Sk mesačne a neskoršími rozhodnutiami zmenený na 9.307 Sk a výška doteraz priznaného invalidného dôchodku navrhovateľa je 9.588 Sk mesačne ku dňu 4. mája 2004. Nakoľko v čase súbehu nárokov bol invalidný dôchodok vyšší ako starobný dôchodok, patrí mu v súlade s ust. § 55 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení nárok na vyšší dôchodok, t.j. invalidný dôchodok a námietky ohľadom ust. § 22 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení považoval súd za irelevantné a napadnuté rozhodnutie z 3. septembra 2007 v spojení so zmenovými rozhodnutiami z 26. novembra 2007, 5. decembra

2007 a 12. januára 2008 podľa § 250q ods. 2 O.s.p. ako rozhodnutie vydané v súlade so zákonom potvrdil.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie, a to z dôvodu, že žiadal priznať dôchodok podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení a aby mu bol priznaný starobný dôchodok podľa § 66 ods. 1 zákona o sociálnom poistení ku dňu 4. mája 2004 a žiadal prepočítať jeho invalidný dôchodok podľa § 293k zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil, a to z dôvodu, že na navrhovateľa sa vzťahuje ust. § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení a ust. § 274 zákona č. 461/2003 Z.z. nie je možné aplikovať na prípad navrhovateľa, ktorému vznikol nárok na starobný dôchodok v súlade s nariadením vlády ČSFR č. 557/1990 Zb. o mimoriadnom poskytovaní starobného dôchodku niektorým baníkom dňa 2. novembra 1991 a zároveň žiadala, aby súd rozhodol bez nariadenia pojednávania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s O.s.p. v spojení s § 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

Z podkladov administratívneho spisu je zrejmé, že navrhovateľ si na základe písomnej žiadosti uplatnil u odporkyne nárok na priznanie starobného dôchodku, ktorý žiadal priznať podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení a že pred podaním žiadosti o starobný dôchodok mal priznaný invalidný dôchodok podľa § 29 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

Úlohou krajského súdu bolo postupom podľa ustanovení tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku preskúmať zákonnosť rozhodnutia odporkyne, ktorým podľa § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. a § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení rozhodla, že navrhovateľ má ku dňu 4. mája 2004 nárok na starobný dôchodok v sume 9.381 Sk mesačne a ktorý sa mu podľa § 55 zákona č. 100/1988 Zb. nevypláca a nárok naň týmto dňom zaniká a že mu bude naďalej vyplácaný invalidný dôchodok v sume 9.588 Sk mesačne, ktorý je vyšší ako starobný dôchodok ku dňu 4. mája 2005.

Podľa § 13 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení starobný, invalidný, čiastočný invalidný dôchodok a dôchodok za výsluhu rokov toho, kto požíva alebo už požíval niektorý z týchto dôchodkov, sa nesmie vymerať z nižšieho priemerného mesačného zárobku, než koľko bol priemerný mesačný zárobok, z ktorého sa vymeral predošlý dôchodok; ak sa tento priemerný mesačný dôchodok určil podľa prv platných predpisov, upraví sa podľa § 12 ods. 6.

Podľa § 55 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení ak sú súčasne splnené podmienky nároku na výplatu viacerých dôchodkov toho istého druhu alebo ak sú súčasne splnené podmienky nároku na výplatu starobného, invalidného, čiastočného invalidného dôchodku a dôchodku za výsluhu rokov, vypláca sa iba jeden dôchodok, a to vyšší (najvyšší). Pri súčasnom splnení podmienok nároku na výplatu starobného, invalidného, čiastočného invalidného dôchodku a dôchodku za výsluhu rokov, ale rovnakej výšky, vypláca sa dôchodok, ktorý si oprávnený zvolil. Dňom úpravy výplaty dôchodkov pre súbeh zanikajú nároky na dôchodky, ktoré sa nevyplácajú.

Podľa § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v konaniach o nárokoch na dávky a ich výplatu z nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, o nároku na úpravu dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, o nárokoch na náhradu škody spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, o nároku zamestnanca z pracovného pomeru, ktoré sa uspokojovali z garančného fondu (ďalej len "peňažná náhrada") a o nároku na podporu v nezamestnanosti, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, o ktorých nebolo do tohto dňa

právoplatne rozhodnuté, a o priznaní, odňatí alebo zmene sumy dávky, náhrady škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania alebo podpory v nezamestnanosti za obdobie pred 1. januárom 2004, aj keď o uvedenej dávke, náhrade škody, peňažnej náhrade alebo podpore v nezamestnanosti už bolo právoplatne rozhodnuté, sa rozhodne podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 s odchýlkami ďalej ustanovenými.

Z administratívneho spisu odporkyne vyplýva, že navrhovateľovi na účely priznania starobného dôchodku boli hodnotené roky 1984, 1985, 1981, 1982, 1983, pričom pre účely starobného dôchodku, ako vyplýva z rozhodnutia z 8. augusta 2008, bol zistený priemerný mesačný zárobok, ktorý bol pred úpravou 6.069 Sk a po úprave 3.674 Sk, a bola mu započítaná celková doba zamestnania 39 rokov, pričom pre výpočet dôchodku bolo rozhodných 36 rokov, z toho 15 rokov v III. pracovnej kategórii, 3 roky v I. pracovnej kategórii a 18 rokov v I.AA pracovnej kategórii, a že dôchodok ku dňu vzniku nároku bol 92% upraveného priemerného mesačného zárobku, t.j. 3.381 Sk a následne valorizovaný v súlade so zákonnými ustanoveniami na sumu 9.307 Sk mesačne ku dňu 4. mája 2005 a výška doteraz priznaného invalidného dôchodku navrhovateľa je 9.588 Sk mesačne ku dňu 4. mája 2004, pričom z rozhodnutia odporkyne z 27. mája 1992 vyplýva, že pre účely priznania invalidného dôchodku podľa § 29 zákona č. 100/1988 Zb. mu bol tento invalidný dôchodok vymeraný z neupraveného priemerného mesačného zárobku 6.190 Sk a boli mu hodnotené roky 1984, 1989, 1981, 1982, 1983.

Nakoľko mal navrhovateľ v čase podania žiadosti o starobný dôchodok už priznaný a vyplácaný invalidný dôchodok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, a nárok na starobný dôchodok mu vznikol pred 1. januárom 2004, mala sa odporkyňa pri určený výšky starobného dôchodku dôsledne riadiť ust. § 13 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom poistení a postupovať v súlade s nim. Ustanovenie § 13 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení je výnimkou z pravidla daného § 12 pre určenie výšky starobného dôchodku u tých poistencov, ktorí pred vznikom nároku na ďalšiu dávku sociálneho poistenia už dávku sociálneho poistenia poberajú. Účelom tejto právnej úpravy je zaistiť poberateľom dávky, aby ich nároky neboli v budúcnosti ohrozené, a aby nenastala situácia, že by sa im malo pre účely priznania dávky

započítať iná doba, než tá, ktorá bola pre poberateľa dávky najvýhodnejšia v čase priznania prvej dávky zo systému sociálneho poistenia. Je totiž zrejmé, že navrhovateľov invalidný dôchodok bol vypočítaný z priemerného mesačného zárobku 6.190 Sk a starobný dôchodok mu bol vypočítaný z priemerného mesačného zárobku 6.069 Sk, teda z nižšej sumy, než bolo možné podľa ust. §13 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

Ak sa teda odporkyňa pri určení výšky navrhovateľovho dôchodku dôsledne týmto zákonným ustanovením § 13 neriadila, nemožno následne jej základné rozhodnutie, ako aj zmenové rozhodnutia považovať za rozhodnutia vydané v súlade so zákonom. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne nebolo vydané v súlade so zákonom, nakoľko bola zistená taká vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Z uvedených dôvodov napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie (§ 220 a § 250q ods. 2 O.s.p. s poukazom na § 250l ods. 2 O.s.p. a § 250ja ods. 3 O.s.p.).

Úlohou súdov pri preskúvaní rozhodnutí správnych orgánov nie je nahrádzať ich činnosť, najmä pokiaľ ide o riadne zistenie skutkového stavu, preto odporkyňa v ďalšom konaní doplní dokazovanie v naznačenom smere. V ďalšom konaní je správny orgán viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, preto je jeho úlohou po doplnení dokazovania vo veci opätovne rozhodnúť, pričom sa zároveň v rozhodnutí vysporiada aj s ďalšími požiadavkami navrhovateľa na prípadný prepočet jeho starobného dôchodku podľa § 293k zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku. Náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd v konaní úspešnému navrhovateľovi nepriznal, nakoľko si žiadnu náhradu trov konania neuplatnil (§ 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.) a odporkyni sa náhrada trov konania zásadne nepriznáva.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. novembra 2009

JUDr. Ida Hanzelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Anna Koláriková